

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 12Co/1/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8111201843
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 11. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Tóth
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2013:8111201843.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci žalobcov: 1/ Ing. U. V., nar. XX.X.XXXX, bytom W., D. XX, 2/ Ing. L. V., nar. XX.X.XXXX, bytom L., P. XX, 3/ Ing. S. V., nar. XX.X.XXXX, bytom I., B.. G. XX, zastúpených advokátom, JUDr. Lukášom Kišeľakom, so sídlom Prešov, Jarková 63, proti žalovanému: Slovenská republika, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava 1, Dobrovičova 12, o zaplatenie 77.502,84 eur s prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 20.9.2012 pod č. k. 12C/20/2011-269, jednohlasne takto

rozhodol:

R u š í rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov medzitímnym rozsudkom č. k. 12C/20/2011-269 určil, že zodpovednosť žalovaného za náhradu škody uplatňovanú titulom nesprávneho úradného postupu je daná. O trovách konania rozhodne v konečnom rozhodnutí vo veci samej. V odôvodnení rozhodnutia súd uviedol, že žalobcovia v 1. až 3. rade sa domáhali uloženia povinnosti žalovanému nahradiť žalobcom škodu každému po 25.834,28 eur a nahradiť trovy konania. Návrh odôvodnili tým, že žiadosťou z 23.12.1992 evidovanou na bývalom Pozemkovom úrade v Prešove pod č. 9679/1992 uplatnili nárok na vydanie nehnuteľností zapísaných v pozemkovoknižnej vložke č. 276 ako parcely mpč. 184, nachádzajúcej sa v k.ú. U. vo výmere 1701 m² po pôvodných vlastníkoch T. V., rod. X., v podiele 1/2 a T. V., rod. P., v podiele 1/2. Nehnuteľnosti prešli do vlastníctva Československého štátu - Ústav geodézie a kartografie Prešov na základe Kúpnej zmluvy uzavretej dňa 20.10.1966. Zmluva bola uzavretá v tiesni, za nápadne nevýhodných podmienok na výstavbu slobodárne a internátu pre Krajský ústav geodézie a kartografie v Prešove. Pod nátlakom štátnych orgánov a nesplnených sľubov boli právne predchodkyne žalobcov donútené podpísať kúpnu zmluvu dodatočne po predchádzajúcom zabratí pozemkov. Rozhodnutím Okresného úradu v Prešove, Odboru pozemkového poľnohospodárstva a lesného hospodárstva č.k. OPPaLH2000/451-1/SI zo dňa 27.1.2000 bol reštitučný nárok zamietnutý. Krajský súd v Prešove v preskúmaní konaní rozsudkom č.k. 2S/16/2000-13 zo dňa 10.4.2001 vec zrušil a vrátil na ďalšie konanie. Okresný úrad opätovne vydal nové rozhodnutie pod č.k. OPPaLH2001/609-5/SI zo dňa 6.10.2001, ktorým žalobcom v 1. až 3. rade priznal nárok na náhradu za záhradu v náhradnom pozemku o výmere 851 m², t. j. len v časti uplatneného nároku. Žalobcovia opätovne podali návrh na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia. Krajský súd v Prešove rozsudkom č.k. 4 Sp/14/04-11 zo dňa 27.4.2005 zrušil rozhodnutie Okresného úradu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozsudok Krajského súdu nadobudol právoplatnosť 6.7.2005 a vec bola vrátená Okresnému úradu na ďalšie konanie 26.7.2005. Správny orgán - Obvodný pozemkový úrad porušil nesprávnym úradným postupom práva žalobcu, keď vo veci nerozhodol riadne a včas podľa § 49 ods. 1, 2 Zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní. Po tom, čo bolo Obvodnému pozemkovému úradu doručené rozhodnutie krajského súdu zo dňa 27.4.2005 na ďalšie konanie, Obvodný pozemkový úrad rozhodol až takmer po troch rokoch, keď dňa 28.2.2008 pod č. k. OPÚ 2008/523-4/Ba vydal rozhodnutie v prospech žalobcov. Žalobcovia ako oprávnené osoby podľa § 6 ods. 1 písm. k/ Zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku mohli podľa § 11 ods. 2 uplatniť nárok na vydanie náhradných

pozemkov. Novelou zákona č. 229/1991 Zb. prijatou pod č. 514/2003, účinnej od 1.1.2008, už nebolo možné vydať pôvodným vlastníkom nehnuteľnosti rovnocennej hodnoty, ale umožňovalo im iba vyplatiť neakceptovateľnú peňažnú sumu ako náhradu za odňatý pozemok. Ak by správny orgán do 31.12.2007 vydal rozhodnutie vo vzťahu k žalobcom a vznikol by nárok na vydanie pozemkov v primeranej kvalite a výmere v Prešove, tak náhradné pozemky vo výmere 318,9 m² by mali hodnotu 26.892,83 eur pre každého zo žalobcov. Žalobcom vznikla škoda, ktorá sa rovná rozdielu medzi sumou 26.892,83 eur za hodnotu pozemkov, ktoré by im mohli byť vydané a všeobecnou cenou náhrady pozemkov, ktorá sa vypláca po 1.1.2008 len vo výške 1.058,55 eur. Škoda predstavuje 25.834,28 eur u každého zo žalobcov.

Žalobcovia svoj nárok opierali o § 3 ods. 1 písm. e/ a ods. 2 Zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, kde štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci nesprávnym úradným postupom. Podľa § 9 ods. 1 zákona, štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom stanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prietahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb. Podľa § 49 ods. 1, 2 Zákona č. 71/1967 Zb. o správnom poriadku majú správne orgány rozhodnúť bezodkladne. V ostatných prípadoch, ak osobitný zákon neustanovuje inak, je správny orgán povinný rozhodnúť vo veci do 30 dní od začatia konania; vo zvlášť zložitých prípadoch rozhodne najneskôr do 60 dní. Podľa žalobcov správny orgán nerozhodol o ich nároku do 30, resp. 60 dní po tom, čo vec bola zrušená krajským súdom v roku 2005, nepredložil odvolaciemu orgánu žiadosť o predĺženie lehoty a o nároku žalobcov rozhodol až v roku 2008. Je daná zodpovednosť správneho orgánu, že nerozhodol vo veci nároku žalobcov v zákonnej lehote. Aj keď zákon č. 514/2003 Z.z. bližšie nedefinuje pojem škody a ani neupravuje rozsah jej náhrady, v konaní bol preukázaný predpoklad vzniku zodpovednosti žalovaného za porušenie právnej povinnosti, nerešpektovanie § 49 zákona č. 71/1967 Zb.. Keďže správny orgán nerozhodol bez zbytočných prietahov v správnom konaní, nedošlo k odstráneniu právnej neistoty. Zodpovednosť správneho orgánu za porušenie právnej povinnosti je daná a z toho vyplývajúce prípadné nároky na náhradu škody.

Pokiaľ sa žalovaný bráni tým, že zmenou reštitučného zákona neboli ukrátení žalobcovia vo svojich nárokoch, ak by im nebol priznaný náhradný pozemok, majú nárok na peňažnú náhradu, tak sa poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR vo veci 28 Cdo/3471/2009 zo dňa 24.3.2011 pri riešení adekvátnej príčinnej súvislosti. Príčinná súvislosť je daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy obvyklého chodu vecí a skúseností adekvátnym dôsledkom protiprávneho úkonu alebo škodovej udalosti. Súčasne sa musí preukázať, že škoda by nebola nastala bez tejto príčiny. Podľa nálezu Ústavného súdu ČR sp. zn. I ÚS 312/05 vo vzťahu k teórii adekvátnej príčinnej súvislosti rozviedol, že pre zodpovednosť za škodu nie je nutné, aby vznik určitej škody bol pre konajúceho (škodcu) konkrétne predvídateľný, ale je dostatočné, že pre optim povahy pozorovateľa nie je vznik škody vysoko nepravdepodobný. Ak by správny orgán rozhodol včas v zákonnej lehote, tak žalobcovia by mali právo na náhradné pozemky v k. ú. U. alebo v k. ú. L. v pomere 1:1, pričom pozemky v intraviláne obce Prešov mali cenu podľa vyhlášky č. 289/1990 Zb. 100,- Sk / m². Trhová cena pozemkov v intraviláne obce Prešov je podstatne vyššia, pokiaľ by sa zohľadnila výmera a kvalita pôvodných pozemkov. Počas rozhodovania správneho orgánu došlo k zmene právnej úpravy, na základe ktorej žalobcovia prestali spĺňať podmienky na vydanie náhradného pozemku, pričom k vydaniu rozhodnutia správneho orgánu došlo len dva mesiace po zmene právnej úpravy, hoci nič nebránilo správnomu orgánu o nároku žalobcov rozhodnúť od roku 2005. Za obvyklého chodu vecí a skúseností správneho orgánu mohlo dôjsť k vydaniu rozhodnutia pred zmenou právnej úpravy a tým by nedošlo k vzniku škody. Súd dospel k záveru, že medzi vznikom škody v podobe rozdielu finančnej náhrady vyplatennej oprávneným osobám za pozemok mpč. 184 zapísaných v pozemkovoknižnej vložke č. 276, ktoré prešli do vlastníctva štátu na základe kúpnej zmluvy uzavretej v tiesni a trhovej hodnoty náhradného pozemku (ktorý by im bol vydaný v prípade riadneho priebehu reštitučného konania), ktorej náhrady sa žalobcovia domáhali v konaní pred správnym orgánom, existuje vzťah príčinnej súvislosti. Preto nárok žalobcov je daný a súd o nároku žalobcov rozhodoval medzitímnym rozsudkom. O výške uplatneného nároku a náhrade všetkých trov konania rozhodne súd po ďalšom dokazovaní.

Proti medzitímnemu rozsudku okresného súdu dal odvolanie žalovaný. Okresný súd nevykonal navrhnuté dôkazy odporcom, ktorý žiadal vypočuť svedka, a to riaditeľa Obvodného pozemkového úradu

v Prešove, resp. informovaného zamestnanca v súvislosti s údajným nesprávnym úradným postupom, t.j. tvrdenou nečinnosťou a prietahmi odporcu pri správnom rozhodovaní. Ak súd vydal medzitímny rozsudok, mal uviesť ako bol preukázaný tento nesprávny úradný postup odporcu a príčinnú súvislosť medzi vznikom škody, keďže doposiaľ žiaden príslušný orgán o nesprávnom úradnom postupe odporcu pri vybavovaní reštitučných nárokov právoplatne ešte nerozhodol. Obvodný pozemkový úrad nebol oprávnený na rozhodnutie o priznaní konkrétneho náhradného pozemku, pretože náhrada za pozemky, ktoré sa nevydávajú, poskytuje štát prostredníctvom Slovenského pozemkového fondu podľa § 16 ods. 1, 2 zákona č. 229/1991 Zb.. Navrhovatelia pri výpočte škody nezohľadnili skutočnosť, že zákon č. 229 ešte pred novelizáciou zákonom č. 571 umožňoval Obvodnému pozemkovému úradu Prešov rozhodnúť podľa § 14 ods. 1 veta druhá a oprávnenej osobe poskytovať finančnú náhradu za pozemok, ktorý sa podľa zákona č. 229 nevydáva a za ktorý nebol poskytnutý iný pozemok. Aj pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 571/2007 Z.z. mohla byť navrhovateľom namiesto náhradného pozemku poskytnutá finančná náhrada, takže tvrdenia o ukrátení žalobcov v dôsledku nečinnosti Obvodného pozemkového úradu neobstojí.

Navrhovatelia škodu neodôvodnili prietahmi Obvodného pozemkového úradu, ale tým, že navrhovatelia sa cítia byť ukrátení prijatím novely zákona č. 571/2007 Z.z. a nie nečinnosťou Obvodného pozemkového úradu Prešov. Odvolateľ tiež poukazuje na to, že navrhovatelia zmeškali trojročnú lehotu na preukázanie nečinnosti a prietahov Obvodného pozemkového úradu. Preto vznášajú námietku premlčania na náhradu škody. Žalobcovia vypočítavajú fiktívnu škodu 77.502,84 eur, ale v žiadosti na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody adresovanú Ministerstvu pôdohospodárstva, rozvoja a vidieka uvádzajú inú výšku škody, kde každý uplatňuje po 26.889,62 eur, čo spolu predstavuje 80.668,86 eur. Preto žalovaný namieta nesprávnosť a rozdielnosť uvedenej výšky škody v súvislosti v tom čase platným ustanovením § 26 ods. 2 písm. c/ zákona č. 514/2003 Z.z. čo súd v odôvodnení nezhodnotil. Žalobcovia vyčíslili škodu na základe posudku znalca Ing. G. P. (posudok č. 25/2010), kde nebola zohľadnená skutočnosť, že žalobcom by prináležal náhradný pozemok len vo výmere 318,9 m², ktorý by nedosiahol vhodnú výmeru na výstavbu, takže je vylúčené, aby sa takýto pozemok predával v cene 84,33 eur / m², ako to tvrdí Ing. Varga. Ak došlo k novele zákona č. 229, nie je možné to dávať na ťarchu Obvodného pozemkového úradu, ktorý o nárokoch rozhodoval. Ing. G. P. spoločne s bratom C. P. podali analogické žaloby na náhradu škody, kde ich nárok bol zamietnutý. Rozsudky okresného súdu vo veci 25C/172/2009 a krajského súdu sú v prílohe spisu. Žalovaný namieta nedôveryhodnosť a predpojatosť znalca v súdnom konaní. Lehota podľa § 49 Správneho poriadku je poriadková lehota, ktorej nedodržanie nie je možné považovať za spôsobenie prietahov v konaní. Navrhuje zmeniť rozhodnutie okresného súdu a návrh zamietnuť, resp. zrušiť rozsudok a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

Zástupca žalobcov navrhol potvrdiť rozhodnutie súdu prvého stupňa. Rozsudok súdu prvého stupňa netrpí vytýkanými vadami a nárok žalobcov na náhradu škody je dôvodný. § 11 ods. 2 zákona č. 229/1991 Zb. v čase od 24.6.1991 do 31.12.2007 zakotvoval povinnosť správneho orgánu bezodplatne previesť oprávneným osobám do vlastníctva iné pozemky vo vlastníctve štátu v primeranej výmere a kvalite ako boli pôvodné pozemky, a to pokiaľ možno v tej istej obci, v ktorej sa nachádza prevažná časť pôvodných pozemkov. Slovenský pozemkový fond bol pri plnení zákonnej povinnosti pri vydávaní náhradných pozemkov viazaný rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Prešove o reštitučnom nároku. Právoplatné rozhodnutie zakladá právo oprávnených osôb obrátiť sa so svojimi priznanými reštitučnými nárokmi na Slovenský pozemkový fond. Ak by bolo o nároku žalobcov rozhodnuté do 31.12.2007, mali by právo na náhradné pozemky v k. ú. obce U., resp. k. ú. L.. Ak by im boli vydané pozemky o výmere 318,93 m², pozemky by mali vyhláškovoú cenu 100,- Sk / m² (vyhláška č. 289/1990 Zb.), ale trhovú hodnotu by bola podstatne vyššia. Nesprávnym úradným postupom správneho orgánu došlo u žalobcov k nenadobudnutiu vlastníctva, resp. podielového spoluvlastníctva k náhradným pozemkom v intraviláne obce L. v príslušných výmerách a kvalite ako boli ich pôvodné pozemky. Nezákonným úradným postupom pri povinnosti Obvodného pozemkového úradu rozhodnúť v primeranej lehote podľa § 49 správneho orgánu, došlo k vzniku škody u žalobcov ako oprávnených osôb. Navrhuje potvrdiť rozsudok súdu prvého stupňa.

Krajský súd prejednal vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáhal preskúmania napadnutého rozhodnutia a zistil, že rozsudok okresného súdu je potrebné zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Žalobcovia uplatnili právo na náhradu škody proti Slovenskej republike z dôvodov nesprávneho úradného postupu, keď správny orgán nerozhodol o nároku žalobcov v primeranej lehote

vyplývajúcej z § 49 zákona č. 71/1967 Zb., že o nároku žalobcov malo byť rozhodnuté do 30 dní od začatia konania a vo zvlášť zložitých prípadoch, najneskôr do 60 dní. Reštitučný nárok uplatnili včas a ich nárok bol zamietnutý rozhodnutím Okresného úradu v Prešove najprv 27.1.2000 a po zrušení rozhodnutím Krajského súdu v Prešove zamietnutý aj ďalším rozhodnutím Okresného úradu v Prešove zo 6.10.2001. Ďalšie preskúmanie Krajským súdom v Prešove znamenalo zrušenie rozhodnutia Okresného úradu v Prešove, Odbor pozemkového poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, pričom zrušujúce rozhodnutie krajského súdu bolo Obvodnému pozemkovému úradu doručené 23.5.2005. Ďalej úrad rozhodol až 28.2.2008 takmer po troch rokoch od obdržania rozhodnutia Krajského súdu v Prešove. V dôsledku ich nečinnosti došlo k zmene právnej úpravy a namiesto náhradných pozemkov, ktoré by mohli žalobcovia predať za trhové ceny dostanú len peňažnú náhradu, ktorá je podstatne nižšia ako očakávaný profit z predaja vrátených pozemkov.

Odvolačný súd poukazuje na to, že žalobcovia uplatňujú nárok na náhradu škody s odkazom na zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, keďže zodpovedný správny orgán nerozhodol o nároku žalobcov v zákonnej primeranej lehote a nečinnosťou orgánov verejnej moci došlo ku škode na majetku žalobcov pre tento nesprávny úradný postup. Odvolací súd tu ale poznamenáva, že zatiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté žiadnym orgánom o tom, aby sa konštatoval nesprávny úradný postup správneho orgánu, čo by následne podľa § 9 zákona č. 514 dávalo žalobcom právo na náhradu škody proti správne orgánu. Samotní žalobcovia neuplatnili vo vzťahu k správne orgánu žiadnu žalobu podľa Občianskeho súdneho poriadku proti nečinnosti orgánov verejnej správy (§ 250 O.s.p.), a žiaden orgán ešte nerozhodol o nesprávnom úradnom postupe správneho orgánu vo vzťahu k žalobcom. Zatiaľ nie je právomocným rozhodnutím konštatované porušenie právnej povinnosti správne orgánom rozhodnúť o nároku žalobcov bez prieťahov.

Žalobcovia uplatnili právo na náhradu škody, pričom škoda sa vymedzuje ako majetková ujma, t.j. o čo sa majetok poškodeného zmenšil. Žalobcovia v konaní nevedia preukázať zmenšenie majetku v dôsledku porušenia povinnosti správneho orgánu, pretože ich nárok vychádza len z premisy, že do prijatia novely zákona č. 229/1991 Zb. pod č. 571/2007 Z.z. by mali nárok na náhradný pozemok, ale po účinnosti zákona č. 571 od 1.1.2008 majú právo len na peňažnú náhradu, ktorá je podstatne nižšia ako prípadná trhová hodnota náhradných pozemkov, ktoré by získali v reštitúcii od štátu. Samotná zmena právnych predpisov neznamená škodu na majetku žalobcov a zníženie majetku žalobcov, ak namiesto náhradných pozemkov im zákon priznáva peňažnú náhradu. V obdobnej veci Európsky súdny dvor pre ľudské práva v rozhodnutí Varga proti Slovenská republika zo dňa 10.7.2012 uvádza, že súd uznáva, že zmluvné štáty používajú širokú mieru voľnej úvahy pri výbere podmienok, za ktorých súhlasia s obnovením majetkových práv alebo poskytnú inú formu náhrady bývalým vlastníkom. Ak štát rieši otázky všeobecného záujmu, ktoré sa týkajú určitého počtu osôb a ktoré neboli prijaté za konkrétnym účelom zasiahnuť do konania, ktorého sťažovatelia boli účastníkmi, nezbavila sťažovateľov práva požadovať inú, dostupnú formu náhrady. Z toho možno vyvodiť, že postupom štátu, ak novelou zákona č. 229/1991 Zb. riešil otázku nárokov oprávnených osôb za neoprávnené odňatie pozemkov tak, že namiesto vydávania náhradných pozemkov po 1.1.2008 reštituentom bude patriť peňažná náhrada, nedošlo k poškodeniu reštituentov a nemohla vzniknúť ani škoda na majetku žalobcov. V prvom rade ide o poskytovanie náhrady oprávneným osobám za predchádzajúce nezákonné postupy štátu s tým, že v určitých časových obdobiach platí tá-ktorá forma náhrady reštituentom a v čase vydania rozhodnutia správneho orgánu v roku 2008 potom žalobcom bude patriť náhrada peňažná namiesto vydania pozemkov.

Zmena zákona neznamená škodu na majetku žalobcov ako to vymedzili v žalobe žalobcovia. Preto aj Európsky súdny dvor konštatoval, že namietaná zmena legislatívy, ktorá upravuje právny rámec vo vzťahu k reštitučným nárokom, nehnuteľnostiam, nebola za skutkových okolností prípadu v rozpore s právami sťažovateľov. Zmena legislatívy nemôže znamenať vznik nároku žalobcov na náhradu škody, ak zmena zákona nevyvolá a nezapríčiní majiteľom ujmu a neznižuje aktuálny majetok žalobcov. Majetkové očakávania z reštitučného vyrovnania štátu a oprávnených osôb nemôže zakladať nárok žalobcov na náhradu škody, ak škoda už má vyjadrovať priamu majetkovú ujmu, ktorá postihla oprávnené osoby. Priamu škodu - majetkovú ujmu z prijatej zákonnej zmeny žalobcovia nemajú a nepreukázali. Odvolací súd je toho názoru, že nárok žalobcov nie je daný za skutkového stavu tak, ako to vymedzili žalobcovia. Z tohto dôvodu krajský súd ruší medzitímny rozsudok okresného súdu a vec mu vracia na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí vo veci rozhodne súd prvého stupňa aj o náhrade trov odvolacieho konania.

Poučenie:

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.